

Изложби

Нов приод кон творечкиот чин

Кон изложбата на Ликовна колонија Куманово '99 во Уметничката галерија Куманово

ГОЦЕ БОЖУРСКИ

Ликовната колонија Куманово, своите почетоци ги бележи 1974 година кога група ентузијастички колеги сликари, покрената иницијатива за неколкудневна заедничка дружење и творечка работа, а истата ја прифаќа Културно-просветната заедница на Куманово и Работничкиот универзитет од Врање. До распаѓањето на поранешна Југославија, колонијата се одржуваше во манастирот „Прохор Пчински“, под истоимениот назив, секоја година наизменично менувајќи се во организацијата како домаќини некогаш збратимените споменати градови. По неизвесноста за нејзиното натамошно одржување, во почетокот на деведесеттите, кога се правеа неуспешни обиди за сместување и работа во несоодветни простори, последните години просторно и организационо (преку Народниот музеј - Куманово) се стабилизира и завршена нејзиното натамошно егзистирање по префрлувањето во прекрасниот амбиент на црквата Св. Богородица во с. Матејче, високо на падините на Скопска црна гора, започната со градба од царот Душан, а подигната 1956-1960 година од жена му Елена и младиот Урош.

Во обновените конаци, на широките тераси и чардаци, живописното непосредно опкружување, годинава од 9 до 23 август во работата на колонијата учествуваа дваесеттина автори (од Македонија, Југославија, Бугарија и Холандија) главно од помладата генерација. Познато е дека посебноста на атмосферата, повеќе или помалку на секоја колонија, дружењето, непосредните поттици од разликите на творечките пристапи, создава извесна отпуштеност, ослободеност и желба да се направи обид за нов приод кон творечкиот чин. Тоа најчесто е корисно искуство, но може да доведе и во друга крајност, не само заради стилската невоједначеност предизвикана од моментите на одредена творечка епизодна „слабост“ и љубопитство, при што резултатите од таквите намери се далеку под нивото на кое сме навикнале да гледаме некој автор (Е. Сфера, Ј. Поповски, М. Стефановска, Т. Блажевска, Ж. Николовска, В. Цимревска). Слично е кога се прави обид во заеднички дух да се создаде некое остварување од повеќе автори кои „на сила“ се свртуваат кон единствена идеја. Од друга страна пак, што е сосема разбирливо, понесени од внатрешниот и надворешниот амбиент на црквата, на некои автори таквиот предизвик им овозможува да ги забележат, трансформираат, поедностават или стилизираат само визуелните архитектонски елементи (Ж. Николовска, В. Цимревска). Решавајќи го апсидалниот простор во затемнета зеленкасто сивкаста гама, преку делумно користење на несликарски материјали заради постигнување ефект на стар оштетен ѕид, С. Стоилов успева да ја долови духовната просветленост, мистичноста, величенственоста и стравопочитноста во атмосферата што не обзема во секој сакрален објект. До сличен ефект, низ оскудна колористичка модулација, со широк и снажен експресивен потег доаѓа и И. Владимирова. Сепак, најбројни се делата што припаѓаат на апстрактниот израз со афинитет кон арабескност во интервенциите врз мотивот виден од птичја перспектива (Г. Васков), геометризација на површините со делумен отклон од строгата праволиниска шематизираност (Ж. Глигориевска), вметнување на стилизирана и симболична предметност (М. Стефановска), стремеж за пречистеност со акцент на структура на материјалот и новосоздадената текстура (Т. Димовски), преку истражувањата на рафинираниот однос акцент - целина (Ч. Марковиќ) или објект - објект (М. Марковска), сè до колажните апликативни методи (Т. Васиќ) со непосредност, контролирана хаотичност и извесен концептуализам, како и проширен интерес со модерен призов кој се движи помеѓу слика - објект - инсталација (Јокшин Шиљан). Истиот автор, кој се потпишува и како Небојша Стојановиќ, од случајни но одбрани стебла, изработи тотеми со втиснати знаци, перфорации, траги и засеци, белези блиски на неговото сликарско творештво. Сродна геометриска поставеност со некои од претходните автори се забележува и кај С. Соколовски со изграден, чувствителен, одмерен и вешто користен „Говор“ на различните материјали, вклучувајќи го и металот. Своите препознатливи форми од графичкото творештво, на кои сè уште им е задржана техницистичката смисла, делумно и пластичноста, З. Јакимовски ги поставува во хоризонтална разместеност со одреден ритам на облиците и нивните „сенки“. Нив ги карактеризира редуциран колорит и давање нагласка на силината на гестот. Потпирајќи се на поуките на импресионистите, Д. Стојановиќ оствари неколку мотиви во кои е видлива асоцијативноста на пределот, истовремено покажувајќи дека за него е поважна атмосферата што ја создаваат интензивните топло-ладни треперења на колоритот. Осамени претставници на фигуративниот израз е Т. Блажевска преку тонска пластична обработеност и анатомска точност на составите фатени од невообичаен агол, во мигови на неизвесност, притуленост и затскриеност од некаков ужас што ги демне, или во спасоносен обид да се избега од „адот“. М. Стојановиќ - Шуки (оствари хетерогена стилска продуктивност во областа на сликарското и цртачкото творештво, во кое час се провлекува симболичното и знаковното, час експресивното дури и концептуалното), својствено на се почестите, од некои институции и поединци фаворизирани инсталатери“, од она што може да се најде „при рака“ (суви гранки, прачки, платно, конец, жица) исконструира „забележителна“ дводимензионална асоцијативна човечка фигура со доза на духовност.